Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston E-selvitys E 143/2021 vp

Asiantuntijalausunto: Ennakkovaikuttaminen: Multimodaalisten digitaalisten liikkumispalveluiden edistäminen EU:ssa

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä vastinetta valiokunnan saamista kirjallisista asiantuntijalausunnoista.

Liikenne- ja viestintäministeriön nimeämänä asiantuntijana lausun asiassa seuraavaa:

Komission aloitteen tavoitteet

Aloitteen taustalla ovat EU:n tavoitteet ilmastoneutraaliudesta vuonna 2050 ja liikennesektorin keinot sen saavuttamiseksi. Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiassa[1] todetaan muun muassa, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman[2] menestyminen riippuu EU:n kyvystä parantaa koko liikennejärjestelmän kestävyyttä, ja että tarvittavan systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi kaikista liikennemuodoista on tehtävä kestävämpiä ja kestävät vaihtoehdot on asetettava yleisesti saataville. Tehokas ja multimodaalinen liikennejärjestelmä luo perustan kestävämmille liikkumismuodoille.

Komission aloitteen alustava soveltamisala

Aloitteen soveltamisala koskisi multimodaalisia digitaalisia liikkumispalveluita, joita olisivat esimerkiksi digitaaliset reittioppaat ja lippujenvälityspalvelut. Multimodaalisilla digitaalisilla liikkumispalveluilla ei siten tarkoitettaisi esimerkiksi paperisten lippujen myyntikanavia taikka fyysisten liikennepalveluiden tarjoamisen edellytyksiä muilta osin.

Tasapuolinen pelikenttä kaikille toimijoille

Sääntelyllä tulisi luoda tasapuolinen pelikenttä kaikille toimijoille. Suomen kannassa tällä tarkoitetaan sekä yksityisiä että julkisia toimijoita, jotka tarjoavat multimodaalisia digitaalisia palveluita.

[1] COM(2020) 789 final
[2] COM(2019) 640 final

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Siltä osin kuin julkiset toimijat ja julkisesti rahoitetut palvelut koskevat myös multimodaalisia digitaalisia liikkumispalveluita, sääntelyllä tulisi luoda tasapuoliset mahdollisuudet ja reilut toimintaperiaatteet kaikille, julkisille ja yksityisille, toimijoille.

Joukkoliikenne keskeisessä asemassa mahdollistamassa digitaaliset multimodaaliset liikkumispalvelut ja edistämässä liikenteen päästöjen vähentämistä

Joukkoliikenne ja julkisesti rahoitettu julkinen liikenne muodostavat fyysisten liikennepalveluiden rungon, jonka päälle digitaalisia liikkumispalveluita voidaan edelleen kehittää. Sääntelyllä tulee edistää sen tavoitteiden mukaisesti kestävien liikkumismuotojen saatavuutta. Digitaaliset palvelut ja personoidut ratkaisut todennäköisesti lisäävät kestävien liikkumismuotojen ja julkisen liikenteen houkuttelevuutta. Digitaalisten palveluiden kehittymisellä mahdollistettaisiin myös nykyisten ja uusien fyysisten liikkumispalveluiden kehittymistä edelleen.

Suomen kanta: ***Julkiseen liikenteeseen liittyvän rahoitusmallin tulee mahdollistaa ja edistää multimodaalisten palveluiden kehittymistä***

Suomen kannassa todetaan, että julkisia varoja tulisi käyttää siten, että niiden käytöllä edistetään multimodaalisia digitaalisia liikkumispalveluita ja siten myös aloitteen taustalla olevien EU:n ilmastotavoitteiden, eli kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategian ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, toteutumista.

Jo nykyisellään kansallinen laki liikenteen palveluista (liikennepalvelulaki), velvoittaa julkiset toimijat varmistamaan pääsyn olennaisiin tietoihin kaikille avoimesti, sekä lippu- ja maksurajapintoihin kaikille muille liikkumis- ja yhdistämispalveluiden toimijoille. Kansallinen laki siten jo osaltaan velvoittaa julkisia toimijoita omassa toiminnassaan edistämään ja mahdollistamaan digitaalisten liikkumispalveluiden kehittymistä.

Suomen liikennepalvelulaki on toiminut monelta osin esimerkkinä myös Euroopan tasolla. Rajat ylittävien digitaalisten palveluiden kehittymisen mahdollistamiseksi on tärkeää, että esimerkiksi julkisten palveluiden aikataulutiedot ovat digitaalisesti saatavilla ja hyödennettävissä, ja että digitaalisten lippujen jälleenmyynti mahdollistetaan koko unionin alueella. Tämä luo uusia mahdollisuuksia myös suomalaisille toimijoille ja matkustajille.

Suomen kanta: ***Tasapuolisen kilpailun ja käytäntöjen läpinäkyvyyden edistämiseksi sekä oikeasuhteisen sääntelyn varmistamiseksi Suomi pitää kannatettavana, että komissio selvittäisi nykyisiä liikennemarkkinoilla olemassa olevia käytäntöjä, kuten yksinoikeussopimuksia, ja arvioi niiden vaikutuksia digitaalisten palveluiden tarjoamiseen ja kehittymismahdollisuuksiin pitkällä aikavälillä.***

Suomen kanta: ***Rahoitusmallista riippumatta digitaaliset liput tulisi olla kolmannen osapuolen välitettävissä ja paketoitavissa***

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

markkinaehtoisesti ja ilman niihin kohdistuvia markkinoita vääristäviä rajoitteita.

Sääntelyn tavoitteena on mahdollistaa rajat ylittävät digitaaliset multimodaaliset liikkumispalvelut koko EU:n alueella. Sääntelyn tavoittelemien hyötyjen saavuttamiseksi on tärkeää, että komissio tekee riittävät selvitykset uuden sääntelyn tarpeista ja keinoista. On huomioitava, että julkisen liikenteen järjestämisessä eri jäsenvaltioissa, ja jäsenvaltioiden sisällä eri alueilla, voi olla käytössä monia erilaisia käytäntöjä. Sääntelyä ei tulisi perustaa riittämättömään tietoon taikka puutteellisiin selvityksiin.

Sääntelyn tulisi edistää tasapuolista kilpailua ja läpinäkyvyyttä ja olla oikeasuhtaista. Olemassa olevien käytäntöjen ja niiden vaikutusten selvittämisellä komissio saisi todennäköisimmin parhaat edellykset edistää aloitteen tavoitteita ja mahdollistaa innovaatiot ja uudet liiketoimintamahdollisuudet ilman, että sääntelystä tulee liian raskasta alan toimijoille. Sääntelyn oikeasuhtaisuudella varmistetaan parhaat toimintaedellytykset tulevaisuudessa sekä julkisen liikenteen järjestämisessä että markkinaehtoisille palveluille.

Laura Lassila
Erityisasiantuntija

Liikenne- ja viestintäministeriö | Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16, Helsinki | Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto | Puhelin: 029516001 | www.lvm.fi | etunimi.sukunimi@lvm.fi | kirjaamo@lvm.fi